

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

Природа і людина

До Міжнародного Дня Землі

Рекомендаційний список

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

Природа і людина

До Всесвітнього Дня Землі

Рекомендаційний список

Славутич 2026

Даний рекомендаційний список підготовлений відділом довідково–бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно–інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене Міжнародному Дню Землі, яке включає як базові навчальні посібники, так і популярні видання та статті про збереження довкілля.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі: Панова Л. І., Соловйова Л. О.

Відповідальний
за випуск: Портная Н. В.

*«Люби природу не як символ Душі своєї,
люби природу не для себе, люби для неї».*
Максим Рильський

Людина є невіддільною частиною природи, повністю залежною від неї для життя (повітря, вода, їжа), але водночас є потужним чинником впливу на довкілля. Взаємодія має двосторонній характер: природа забезпечує ресурси та духовне збагачення, а людина, в свою чергу, змінює ландшафти та впливає на екосистеми, часто порушуючи їхню рівновагу.

Основні аспекти взаємодії людини і природи:

Залежність людини: Природа – джерело життя, ресурсів (корисні копалини, деревина), їжі та кисню. Без природи існування людини неможливе.

Вплив людини (позитивний та негативний):

Позитивний: Створення заповідників, очищення водойм, висаджування лісів, охорона рідкісних видів.

Негативний: Забруднення повітря та води, вирубка лісів, браконьєрство, знищення родючих ґрунтів.

Спільна еволюція: Людина – це частина живої природи, «Homo Sapiens», що розвивається, хоча її діяльність породжує нову якість біосфери.

Необхідність гармонії: Оскільки природа може існувати без людини, а людина без природи – ні, важливо зберігати екологічний баланс.

Сьогодні, через активну діяльність, людство значно впливає на екосистеми, тому охорона природи є запорукою виживання самого людства.

Міжнародний день Землі відзначається щороку 22 квітня (іноді також 20 березня у день рівнодення). Це всесвітня екологічна ініціатива, що об'єднує понад 190 країн для захисту довкілля, боротьби з пластиком забрудненням, скорочення викидів та збереження природи.

Мета: Привернути увагу до екологічних проблем (зміна клімату, забруднення, збереження біорізноманіття).

Історія: Започатковано 22 квітня 1970 року в США як акцію екологічної свідомості.

В цей день люди висаджують дерева, прибирають парки, проводять просвітницькі акції, вимикають світло (акція «Година Землі»).

Цей день символізує єднання людства у прагненні зберегти екосистему планети.

Книги та статті на екологічну тематику сьогодні – це не лише наукові праці чи підручники. Це цілі світи для дітей і дорослих, які відкривають важливі теми: від змін клімату до повсякденних звичок, що впливають на нашу планету.

Природа. Людина. Екологія

- Бойчук Ю. Основи екології та екологічного права: Навчальний посібник / Ю. Д. Бойчук, Е. М. Солошенко, О. В. Бугай. – Суми: Університетська книга, 2002. – 284 с.
- Гавриленко О. П. Екогеографія України: Навчальний посібник / О. П. Гавриленко. – К.: Знання, 2008. – 646 с. – (Серія «Вища освіта XXI століття»).
- Губарець В. В. Світ, який не повинен загинути: Людина і довкілля: сучасний аспект / В. В. Губарець, І. А. Падалка. – К.: Техніка, 2009. – 320 с.
- Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища: Навчальний посібник / В. С. Джигирей. – К.: Знання, 2000. – 203 с.
- Екологічна енциклопедія: У 3-х т. Т. 1. – К.: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2006. – 432 с.
- Екологічна енциклопедія: У 3-х т. Т. 2. – К.: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2007. – 416 с.
- Екологічна енциклопедія: У 3-х т. Т. 3. – К.: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2008. – 472 с.
- Екологічний атлас Києва. – К.: ТОВ «Агентство Інтермедіа», 2003. – 60 с.
- Екологічний атлас маленького киянина. – К.: ТОВ «Агентство Інтермедіа», 2005. – 48 с.
- Екологія та природні багатства України. Вип. V / авт.-упорядник В. В. Болгов. – К.: Укр. конфедерація журналістів; Укр. видавничий консорціум, 2011. – 296 с.
- Жубр М. Природа України: Енциклопедія рідного краю / М. Жубр. – Харків: Вид-во «Ранок» Веста, 2008. – 64 с.
- Загадки природи / уклад. В. М. Скляренко, М. О. Панкова, Я. О. Батій. – К.: ДАК «Укрвидавполіграфія», 2015. – 320 с.
- Зелена планета / авт. тексту Е. Паруассьєн; пер. з фр. – К.: Махаон-Україна, 2008. – 128 с. – (Нова енциклопедія).
- Мусієнко М. Екологія. Охорона природи: Словник-довідник / М. Мусієнко, В. Серебряков. – К.: Знання, 2007. – 624 с.
- Мусієнко М. М. Екологія: Тлумачний словник / М. М. Мусієнко, В. В. Серебряков, О. В. Брайон. – К.: Либідь, 2004. – 376 с.
- Передати нащадкам: Екологічне краєзнавство: Науково-популярні розповіді. – Кременчук: Видавничо-поліграфічне підприємство «Верстка», 2006. – 306 с.
- Природа і совість: Статті, нариси / упор. В. В. Тивін. – Львів: Каменярь, 1990. – 87 с.
- Спаріхіна Н. Екологічний онлайн-челенж «#ЕкоМолодь» / Н. Спаріхіна, І. Серпентіна // Бібліотечний форум України. – 2022. – № 1. – С. 28.
- Стежками В. І. Вернадського: Екологічна стежина ім. В. І. Вернадського села Омельник: путівник. – Кременчук: ПП О. В. Щербатих, 2012. – 78 с.
- Тварини Червоної книги. – К.: Урожай, 1990. – 208 с.
- Тола Х. Атлас екології / Х. Тола; пер. з ісп. – Харків: Ранок, 2005. – 96с.
- Цищевська Л. Лінгвістична подорож у світ зниклих рослин: Інтегрований урок з використанням мультимедійних технологій. 7 клас / Л. Цищевська, В. Гоц // Дивослово. – 2010. – № 2. – С. 14-18.

Червона книга Українських Карпат: Тваринний світ / за заг. ред. О. Ю. Мателешко, Л. А. Потіш. – Ужгород: Карпати, 2011. – 336 с.

Дивовижний світ природи. Література для дітей

Загадки природи: для дітей серед. шк. віку / автор-упорядник В. М. Склярєнко. – Харків: Фоліо, 2007. – 318 с. – (Дитяча енциклопедія).

Ленц Н. 1000 таємниць планети Земля / Н. Ленц; пер. з нім. – К.: Школа, 2005. – 216 с. – (Серія «1000»).

Природа. Екологія: для дітей серед. шк. віку. – Харків: Фоліо, 2008. – 315 с. – (Дитяча енциклопедія).

Світ-дивосвіт України: Хрестоматія з природознавства для мол. шк. віку. – К.: Лелека, 2004. – 224 с.

Сиротенко А. Й. Моя планета – Земля: Ілюстрована енциклопедія для дітей / А. Й. Сиротенко. – Харків: Вид-во «Ранок» Веста, 2006. – 128 с. – (Я пізнаю світ).

Я пізнаю світ: Екологія: Дитяча енциклопедія. – К.: Школа, 2005. – 414с.

Цеханська О. Ф. Україна. Живий світ / О. Ф. Цеханська, Д. Г. Стрелков. – Харків: Ранок, 2007. – 128 с. – (Дитяча енциклопедія).

Заповідна зона України

Зачаровані Карпати: Заповідники та національні природні парки Закарпаття. – Ужгород: Карпати, 2005. – 320 с.

Климов В. Жемчужина Таврії – Асканія-Нова: путеводитель / Василий Климов. – Херсон: ООО «Тимекс», 2014. – 80 с.

Околітенко Н. Асканія-Нова: Заповідники України / Н. Околітенко // Жінка. – 2015. – № 8. – С. 34.

Охорона довкілля (Природні заповідники, заказники) // Україна: Для дітей середнього шкільного віку / авт.-упоряд. В. М. Склярєнко та ін. – Харків: Фоліо, 2006. – С. 15. – (Дитяча енциклопедія).

Українське диво: До 120-річчя від часу заснування Біосферного заповідника «Асканія-Нова» ім. Ф. Е. Фальц-Фейна (1898) // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2018. – № 1. – С. 85-98.

Краєзнавство

Атлас Чорнобильської зони відчуження. – К.: Картографія, 1996. – 26 с.

Виховання екологічної свідомості славутичан – важлива складова проекту Європейської Комісії в Славутичі: Про затвердження «Програми формування енергетичної та кліматичної свідомості славутичан на 2016-2020 р.» у рамках Грантового проекту Європейської Комісії «Пілотний проект з реалізації Плану дій сталого енергетичного розвитку м. Славутича до 2020 р. – здійснення термомодер-ії 2-х муніципальних об'єктів бюджетної сфери» // Теледень-Славутич. – 2017. – 2 лютого. – С. 5.

«Від екології душі до екології життя»: Про IX Міжнародний екологічний форум та Міжнародний фестиваль кіно та урбаністики «86», які відбулися в Славутичі // Теледень-Славутич. – 2014. – 30 квітня. – С. 3.

Вольська Л. «Лист подорожника»: реальні кроки до екологічної свідомості, день за днем / Л. Вольська // Теледень-Славутич. – 2005. – 8 сентября. – С. 17.

Гащак С. Фауна хребетних тварин Чорнобильської зони відчуження (Україна) / С. Гащак, Д. Вишневецький, О. Заліський. – Славутич: Вид-во Чорнобильського центру проблем ядерної безпеки, 2006. – 100 с.

Денисюк К. Від екології душі до екології життя: Перший Міжнародний молодіжний екологічний форум у Славутичі / К. Денисюк // Київська правда. – 2006. – 27 квітня. – С. 1.

Досвід Славутича заслуговує на увагу: Про масштабний віртуальний саміт-брифінг стейкхолдерів зелених змін, на якому відбулося обговорення теми «Як модернізується бізнес у 2021 році та які екопроекти змінюють майбутнє» // Славутич Інфо. – 2021. – 31 травня. – С. 3.

Лихачова Є. Збережемо землю для нащадків: Про конкурс газет між школами м. Славутича з екологічної тематики, який пройшов за ініціативою Молодіжної ради «Майбутнє Славутича» у фойє Палацу дитячої та юнацької творчості / Є. Лихачова, Є. Рабчевська // Теледень-Славутич. – 2007. – 10 мая. – С. 4.

Любива Л. Екологія – напрямок життєвого шляху: Про V Міжнародний молодіжний екологічний форум, який відбувся у Славутичі в дні пам'яті Чорнобильської трагедії / Л. Любива // Теледень-Славутич. – 2010. – 29 апреля. – С. 3.

Ніколайчук Н. «Лист подорожника»: виховання молоді – запорука успіху: Про 2-й етап проекту, спрямований на виховання культури і екологічної свідомості школярів / Н. Ніколайчук // Теледень-Славутич. – 2006. – 8 марта. – С. 6.

Ніколайчук Н. «Лист подорожника» – зробити світ кращим: Екологічний проект продовжує свою роботу / Н. Ніколайчук // Теледень-Славутич. – 2007. – 15 лютого. – С. 17.

Ніколайчук Н. «Лист подорожника» – кроки до екологічної свідомості / Н. Ніколайчук // Теледень-Славутич. – 2006. – 11 травня. – С. 5.

Ніколайчук Н. «Лист подорожника»: «Прокинувся, умився – прибери свою планету!»: Результати виконання екологічного проекту Центру роботи з жінками – «Лист подорожника-2005» / Н. Ніколайчук // Теледень-Славутич. – 2006. – 22 червня. – С. 4.

Славутич: вопросы радиационной экологии / под общ. ред. А. В. Носовского, Б. Я. Осколкова. – К.: Вища школа, 2001. – 263 с.

Степи Київської області: сучасний стан та проблеми збереження. – К.: НЕЦУ, 2009. – 160 с.: іл. – (Збережемо українські степи).

Техноекополіс Славутича – ефективний засіб екологічної, економічної та соціальної реабілітації населених пунктів радіоактивного забруднення // Екологія та природні багатства України. Випуск V / авт.-упорядник В. Болгов. – К.: Укр. вид. консорціум; Укр. конфедерація журналістів, 2011. – С. 254-256.